

TVOR.BA / Irena Křivánková

Na konci roku 2018 se v prostorách ČS představí se svou tvorbou umělkyně Irena Křivánková. Vystudovala Fakultu výtvarných umění v Brně, malířský ateliér prof. Jiřího Načeradského. Do výtvarného kolbiště vstoupila v 2. polovině 90. let a od té doby realizovala řadu samostatných i skupinových výstav. Vedle malby a kresby se věnuje i výtvarné práci pro divadlo a film, spolupracovala např. na snímcích *Poslední sezóna* režiséra H. Bočana nebo na *Bestiáři* režisérky I. Pavláskové, naposledy na koprodukčním TV seriálu *Borgiové*.

Její malířská tvorba prodělala za ta léta přirozený, organický vývoj. Vliv Jiřího Načeradského lze spatřovat v rané etapě jejího malování, kterou bych s jistotou nadsázkou nazval „mužným“ údobím. Expresivita, příkrý gestický rukopis, razantně definované tvary a linie, symbolismus moderny připomínají neoexpresionistické hnutí *Neue Wilde* ze 70. let 20. století. Nadsázkou, vtipným spojením zvířecího a lidského světa mohou tyto obrazy zase připomínat dědictví české *grotesky*, jak o ní psal J. Kroutvor.

Změna rukopisu signalizuje další tvůrčí etapu, nazvěme ji opět se smělým šibalstvím „ženskou“. Téma přírody zůstává, je nazírána jako tajemný, imaginativní, možná až surreálný svět, který je však organický, účelně uspořádaný. Podivné tvary a struktury živočišné říše vypadají jako pod mikroskopem, mikro se mění v makro, vše souvisí se vším, pojítkem je energie života. Mluvil li jsem výše o uměleckohistorickém kontextu, u této části díla by šlo mluvit o podobnosti s *lyrickou abstrakcí*. L.a. představovala jistotou odnož abstraktního expresionismu, její duchovní, jemnou, meditativní polohu. Důraz je kladen na introverzi, subjektivitu, umělec, podoben exotickému lovcí perel, se noří do svého nitra nalézat prapodstaty světa.

Ponor do svého nitra jakousi zen-budhistickou meditací, kdy se člověk odpoutává od sebe samého a stává se médiem, zdrojem něčeho nepojmenovatelného, patří k největším tajemstvím tvorby. V této souvislosti lze připomenout pozoruhodný záznam policejního výslechu Michaela Jacksona z r. 1993 po té, co byl obviněn z krádeže autorství písně *The Girl Is Mine*. Jackson je policisty vyzván, aby popsal, jak skladbu tvořil. Následuje fascinující pohled do tvůrčí kuchyně tohoto umělce. Tato podivná androgynní, éterická bytost tichým hláskem vypráví, že každá píseň je už někde -mimo tento svět- udělaná, stvořená. On musí být jen dostatečně uvolněný, ne-být sám sebou, aby ji uslyšel a přesně zaznamenal, Tón po tónu, akord po akordu, sloku po sloce, celou stavbu - nesmí pochybit, nevstupovat svým egem do tohoto „naslouchání“, skladba se složí sama, celá struktura mu roste jakoby sama od sebe před očima (v jeho případě spíše ušima). To vše přesvědčivě dokládá předložením audiokazet, kde je píseň rozpracována (odposlouchávána) v jednotlivých etapách.

Výstava TVOR.BA je nahlédnutím do zatím posledního tvůrčího období I.K. Umělec netvoří obraz sám pro sebe, potřebuje k tomu diváka. Obraz je pobídkou vydat se s tvůrcem po jeho cestě, divák se stává umělcem, v procesu vnímání si tvoří obraz znovu sám v sobě. Přeji vám, aby se vám to podařilo.